

PROPRIETAR—DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Momente

In aceste ceasuri de întunecare generală, Crucea de pe Calvar este lumina lumii. De ea se leagă nădejile tuturor și ea singură ne poate da tâlcul spaimelor ce coboară peste noi. — Privind patimile mântuitoare ale Domnului înțelegem că răscumpărarea n'a scos răul din lume, nici durerea, nici întristarea. In țesătura vremelniciei rămâne și pe mai departe fondul negru al suferinții. Învierea Domnului ne-a arătat însă că din acest pământ negru, frământat cu lacrimi și cu sânge, crește imensitatea fericirii celei nestricate. Din negațiune stupidă ce era, durerea s'a transformat în valoare pozitivă, constructivă. Primind cu bărbăție creștinească suferința inevitabilă, dominându-o cu credința învierii, o supunem și ni-o facem forță ajutătoare spre telurile Vieții. —

Avem în fața ochilor și alte pilde concrete despre puterea izbăvitoare a durerii. Este însăși icoana sbuciumatei noastre lumi. Prin câte rătăcirii cumplite n'a trecut; pe ce drumuri de pribegie chinuitoare n'a dibuit de parte de acela care este Calea, Adevărul și Viața însăși. Și iat-o, ajunsă la sfârșitul puterilor, își îndreaptă acum iarăș privirile spre zările eternelor nădejdi și nesdruncinatei certitudini. Moartea lui Pius XI și alegerea lui Pius XII au pus în mare lumină noua orientare sufletească a lumii noastre. Marile desamăgiri și-au produs efectul. Sguduirile și tulburările, nesiguranța și suferința ce s'a revărsat din belșug peste acești ani din urmă, au adâncit și au lămurit credința în valorile veșnice, singurele care ne pot mântui. Având în față această icoană a lumii pocăite care caută din nou izvoarele Vieții și ale Păcii, privim liniștiți încercările ce ne mai așteaptă. Oricari ar fi ele, suntem siguri că le vom birui. Oricari ar fi ruinele materiale ce s'ar mai produce, suntem siguri că pe ele va crește viața nouă și senină.

In această lumină a învierii privim și primim și valul de mare îngrijorare ce s'a abătut peste țara și poporul nostru. Vedem în el patimi și dureri de Săptămâna Mare, pe care le așteaptă cu certitudine coroana biruinții definitive. Dreptatea întreagă este cu noi. Purțăm în inimă gând de pace și frățietate creștinească pentru toată lumea. De aceea suntem nebiruiți. Mulțimile cari au răspuns într-un glas și cu neșovăitoare tărie chemării la apărarea hotarelor, de aici își scot puterea și seninul netulburat: din convingerea că dreptatea răsare chiar și din mormânt, de sub grele lespezi de piatră. — Hristos a înviat!

Hristos a înviat!

de G. DĂNILĂ

Profund sguduitoarea dramă a Mântuitorului Isus Hristos rulează și anul acesta cu sporită intensitate în fața privirilor inspăimântate ale omenirii. Regizorii și actorii sunt aceiași: fariseii și cărturarii, și... bietul popor, neștiutor și inconștient. Victima? Este acelaș Isus Hristos, coborât pe pământ să facă — în calitate de Fiu al lui Dumnezeu — marea împăcare, cu prețul suferințelor și al vieții Sale, împăcarea dintre Dumnezeu și om.

Oricât de lipsite ar fi sfintele evanghelii de savanțlăcurile scriitoricești, oricât de simple ar fi cuvintele și oricât de fără pretenții înșiruirea faptelor, e isbitoare totuși — în nepărtinitoarea istorisire a Evangheliilor — nedreptatea sentinței prin care Mântuitorul este condamnat și târât pe Golgota să-și implinească osânda răstignirii de pe cruce. Dar, pe semne, tocmai această nedreptate, care încearcă cu desnădăjduită încăpățănare să siluiască setea de adevăr și de dreptate a sufletului omenesc, zic, poate tocmai această evidentă nedreptate este cel dintâi factor psihic, care nu poate tolera până în capăt biruința nedreptății și care pretinde pe planul înaltei moralități imanente reabilitarea celui neîndreptățit. Dacă El, Isus, suprema expresie a Binelui, suprema întruchipare a Adevărului și a Dreptății, a fost răpus de fărădelegea omenească, triumful acestei mârșevii satanicești nu poate să fie nici deșăvârșit nici veșnic, ci vremelnic și înșelător, — și prin urmare, acest triumf, prin mereu reîmprospetata forță a dreptății Dumnezeiești și imanente, a trebuit și trebuie să se schimbe în trimful luminat al Dreptății și al Adevărului. După întunecarea trebuie să vie lumină, după moarte trebuie să vină înviere. Care, odată, va trebui să fie veșnică, neschimbată și pentru toată lumea.

Iată temeiul pentru care cuvântul: **Hristos a înviat!** nu e pentru noi un simplu cuvânt de salut primăvăratec, ci cuvântul magic care ne desvăluie comorile bucuriilor în eternitate.

Imbrăcată și împodobită chiar în lumina nevejezită a dumnezeieștei Învieri, Biserica noastră unită cu Roma a știut și știe să se situeze totdeauna pe planul înălțat al acestei conștiințe. Trecutul ei mai îndepărtat ori mai apropiat, — ca să nu pomenim intenționat prezentul — cu paginile lui atât de glorioase, ne stă mărturie nemincinoasă a rolului important și a activității neobosite cu care a propovăduit și a sădit în inimile omenești și românești spiritul sacru al eternei primeniri, al

neîntreruptei învieri. Binele, Adevărul, Dreptatea au fost lozincile cari ca niște făclii au căutat să străfulgere conștiințele întunecate de păcat. Binele, Adevărul și Dreptatea au fost plugurile binecuvântate cari au brăzdat adânc sufletele; ele au fost semințele cari au prins rădăcini și au rodit bogat în țarinile sufletelor, atât de însetate de aceste principii ale moralei eterne.

Avutu-și-a și această Biserică detractorii și acuzatorii întru nedreptate! Chiar și din sânul ei! Farisei și cărturari nemernici! — La ce i-am tăgădai? — Târâtă a fost în fața mulțimei inconștiente, batjocorită, bătută, persecutată de înșiși fiii și frații ei; de câte ori nu i-a fost dat să audă, pentru cuvinte de acuze neîntemeiate că schimbă limba, ritul, calendarul, că e vândută ungurilor, și mai știu eu ce, acuze cari nu se pot dovedi fiindcă nu sunt adevărate? Și totuși această Biserică și-a purtat cu resemnare, dar și cu creștinească încredere, jugul. Și-l poartă! Pentru că are convingerea învierii, pentru că crede cu adevărat, că Hristos a înviat!

Patimile Mântuitorului Isus par a se abate din nou și curând asupra întreg neamului omenesc. Binele, Adevărul, Dreptatea, statornicite după enorme jertfe materiale și după adevărate hecatombe de sânge și de oameni, așa cum omenește s'a putut, parcă trebuie să se prezinte iarăși în fața judecății. Cerul se întunecă și catapeteasma lumii se despică. Prăpădul e pe cale să prăvale totul, ca să nu rămână decât sus pe Golgota Răstignirea pe care se sbate în agonia clipei supreme: Isus, dumnezeescul reprezentant al nefericitei omeniri... Iarăși lacrimi, iarăși dureri, iarăși sânge, iarăși morminte? Fărădelegea, nedreptatea îndrăsnesc să-și ridice iarăși capul? Ah blestemată ambiție omenească, și blestemat neșafiul al celor vremelnice! Și tu nefericit om, căruia Dumnezeu ți-a dat inimă iubitoare și minte înțelegătoare, tu nu vrei să înțelegi, că dacă numai pe jumătate din ceace cheltuiești pentru înarmări și pentru războiu ai cheltui pentru mulțumirea ta materială, ai putea să fii fericit și mulțumit... Și tu totuși vrei războiul, pentru că în tine a început să prevaleze duhul nedreptății. Și necazul, și lipsa, și suferința, și întreg cortegiul relelor urmări ale războiului vor fi ale tale. Da așa va fi, pentru că s'a înstăpânit în tine răutatea și nedreptatea. Scăpare nu ai pentru că așa vrei tu. Adu-ți însă aminte, — și e singurul bine ce ți-l mai pot da, — adu-ți aminte că totuși și

acest prăpăd va avea sfârșit, că și această moarte va avea înviere.

*

Iar patimile, cari ni le-ai rezervat eventual în ziua prăpădului nouă neamului românesc, Tu Doamne al Puterilor, nu ni-le mai aminti. Păcătuit-am, adevărat, întru neștiința noastră și întru nemernicia noastră. Ne pare rău de răutățile noastre, și de aceea nu ne pedepsi. Căci Tu Doamne, întru bunătatea Ta și întru mila Ta, ne-ai dat țara, și ne-ai adunat în cuprinsul hotarelor noastre așa cum ni-ai croit-o din ziua zămislirii noastre. Și noi țara aceasta o iubim pentru că în ea ne câștigăm cu sudoarea frunților pâinea noastră cea de toate zilele. Nu râvnim la nimic ce este al altuia, dar ce este al nostru lasă-ne să păstrăm, căci suntem gata să mușcăm din țărna strămoșilor noștri, decât să lăsăm o brazdă din ceea ce ai dăruit tu lor și ai dăruit și nouă. Fă, Doamne, dacă așa este vrea Ta, să treacă flacăra peste noi cât mai în grab, ca să Te putem slăvi apoi în luminată înviere a Hristosului tău, a cărui credință, rugămu-Te, nu ne-o micșora. Amin.

Duhovnicul osândiților la moarte.

Părinții Oblași, ziși ai „Neprihănitel Zămislirii” publică în buletinul lor — după cum cetim în *Vita Ecclesiae* (15. 3. 39) — o scurtă înșelare a păr. Finnegan asupra experiențelor sale, ca preot, privitor la osândiții la moarte prin electrocutare. Numitul e, de 13 ani, duhovnic al închisorii din Hunstville (Texas, Statele-Unite) și a asistat în acest răstimp 101 inși cari și-au sfârșit zilele pe scaunul electric. Dintre aceștia 80 au fost primiți la sânul Bisericii Romane cu puțin înainte de a fi excetutați. Despre cele experimentate de dăusul, păr. Finnegan scrie:

„Experiența m'a învățat că ceasurile nopții sunt cele mai potrivite pentru catehizare. De cele mai multe ori condamnaților nu le vine somnul în primele ore ale nopții și acesta-i momentul când îmi place să i văd. Vizita preotului atunci le este cea mai binevenită, chiar și dacă n'ar fi pentru altceva decât pentru a-i ajuta să-le treacă vremea. Așa se face că eu

stau la dispoziția lor dela orele 7¹/₂ seara până la miezul nopții, ori până la ora unu după aceea. Nefericiții aceștia se încred în mine cu tot sufletul și eu le slujesc de legătură cu lumea din afară...

Bine înțeles, la prima mea vizită pe la cutare nou venit, nu vine vorba de fel de religie. Mă mulțumesc să-i îmblu prilej să scrie alor săi și să mă ofer să vorbesc în favorul său cutărei persoane cu influință; scurt: să-i fiu de folos, ori în ce chip ar fi asta. Atâta ajunge pentru a rupe ghița. Gândul pregătirii la moarte nu-i este sugerat decât cu precauție și eu fac să-i urmeze câteva explicații simple în materie de credință. Numai mai târziu, puțin înainte de execuție, îi administrez SS. Taine, iar atunci osânditul e gata să moară împăcat cu Dumnezeu.

George Patton, asasinul unei întregi familii din Texas, a lăsat în mintea mea o amintire de neșters. În clipita când părăsia celula pentru a pleca la scaunul electric, mi-a zis: „Ați fost prea bun cu mine. Eu unul acum nu mă mai tem de moarte. Când voi fi pe celelalte platuri, mă voi ruga lui Dumnezeu să Vă mai țină aci încă multă vreme, ca să puteți fi de ajutor și altor nefericiți ca mine”. „Patton — l-a întrebat directorul închisorii — ai ceva de spus celor aci de față?” Da, (a răspuns el); un cuvânt: „Tovarăși de temniță, pregătiți-vă și voi ca mine de ultima voastră călătorie. Mulțumesc lui Dumnezeu, păr. Hugh m'a ajutat să-mi aduc în rând socotelle. La drum cu toții! Curaj!” A sărutat apoi crucifixul ce l-i amintins pentru aceasta, apoi s'a așezat cu simplitate pe scaunul electric. — Șase minute mai târziu era mort...

Așa scrie păr. H. Finnegan. Și nici prin minte nu ne poate trece că n'ar fi așa. Hristos a pălmit, a murit și a înviat și pentru criminalii osândiți de justiția omenească și excetutați, iar Mireasa Domnului înțelege să-i aducă și pe aceștia la picioarele Răstignitului și să-le mângâie ultimele clipe de viață pământescă, lăsând să-le lucească și lor lumina nădejzii păcătoșilor ce s'au căit de răutățile săvârșite. (P. Străjeru).

Spania va învia

Atât de mult așteptata veste despre învierea țării Spaniei dreptmăritoare a sosit și ea. Scurt și lapidar, generalissimo Franco anunța de 1 Aprilie 1939: *Războiul s'a sfârșit*. Ceeace înseamnă: Spania catolică a ieșit biruitoare dintr'un uragan pus-tiitor ce s'a abătut asupra ei și i-a semănat cuprinsul cu mormane de ruine și uriașe ecatombe de morți.

De acum se așteaptă zile senine, de pace și clădire pe toate tărîmurile. Lacrimile măr-turisitorilor și sângele mucenicilor săi, vărsat fără cruțare, vor cobori, cu prisosință, belșugul binecuvântării Celui de sus care i-a trecut pe binecredincioșii spanioli printr'una din cele mai grele încercări ce cunoaște istoria. Franco nu-i Hitler, nici Moscardo nu-i Goebbels. Căpetenia oștirilor biruitoare a spus-o limpede că, în Spania ce va să fie, religia străbună va fi repusă în toate drepturile ei, va fi respectată și susținută din răspuțeri și de stat, pentru a cărui mărire, bunăstare și fericire adevărată s'a văzut, atât de emoționant, în acești aproape trei ani de Calvar, cât știe să rabdă, să ostenească și să jertfească. Graiul faptelor e de atare că nu mai îngăduie nici umbră de bănuială.

Dealtfel recenta abrogare a legilor republicane dușmane bisericii și votate între anii 1931—1933, arată lămurit vederile noului regim care, prin această măsură a sa, face dovada că recunoaște concordatul din 1851 ca fiind și acum în vigoare. După acel concordat însă „Religia catolică, apostolică și romană e religia națiunii spaniole, cu toate drepturile ce-i revin amăsurat rânduelii dumnezeiești și prevederilor codicelui de drept bisericesc”. Iar într'alt loc al aceluiaș concordat se declară: „Instrucția în universități, colegii, școli publice și private, trebuie să fie străbătută de spiritul religiei catolice”.

Greșelile trecutului, — sigur, au fost și greșeli — s'au răsunat cumplit. Celor ce iubesc pe Dumnezeu toate le slujesc însă spre bine, după învățătura Sf. apostol Pavel. Și

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Cum prefaci răul în bine ?

— după Fénelon —

O ursoaică a avut un pul foarte urit, așa de urit încât nici n'avea chip de animal: era o grămadă de carne scârboasă.

Necăjită că Firea a pedepsit-o așa de cumplit, ursoaica cere sfat dela cumătra ghi-noale, care ciocănia mereu scoarța copacilor vecini, doar va găsi ceva găze să-le ducă de pradă pulilor ei.

— Ce să mă fac, cumătră, cu pocitania asta de pul? se plânge ursoaica. Imi vine să-i succesc gâtul, să-l omor!

— Ba să nu faci lucrul acesta! întâmpină cumătra. Am mai văzut eu ursoaice tot atât de necăjite ca și Dumneata. Spală-l și linge-l; vei vedea, cât se va face de frumos!

Mama, bucuroasă de aceste cuvinte spuse pentru apărarea copilului ei, urmează sfatul.

În curând vede că fătul ei e tot mai drăguț, tot mai frumos, că el e rostul întregii sale vieți.

Plină de mulțumire și recunoștință, ursoaica vine la cumătră-sa și-i spune: „Dacă Dumneata nu mi-ai fi alinat necazul, de necăjită ce eram atunci mi-aș fi ucis copilul!”

Necazul, nerăbdarea, lipsa de cumpăt și judecată fac atâta rău. Răbdarea și străduința îndreaptă scăderile și prefac răul în bine.

Pr. Ioan Georgescu

Unirea Moldovei

Pr. Dr. Ioan Stanciu

Preotul Profesor Dr. Ioan Stanciu-Neunțitul, în „Legea noastră strămoșească” (ed. Sibiu 1938) la pag. 60 spune: „trei mitropoliți ortodocși la Suceava: Grigore Țamblac 1436, Damian 1437, și Ioachim 1451”. La pag. 61 zice: „La sinodul din Florența Damian era simplu călugăr grec, care încă nu văzuse Moldova. Doar atât că a fost trimis în mod volnic să reprezinte Moldova la acel sinod faimos, câtă vreme mitropolitul canonic Grigorie nici nu voia să audă de unire”. — „Damian, rivalul lui Grigorie la mitropolie” — „n'a fost niciodată în Moldova, nici înainte, nici după sinodul dela Florența”. La pag. 62 pune pe Grigore Țamblac ca mitropolit al Moldovei dela „1432—1450”. Apoi: „Damian, care numai a purtat titlul, dar în realitate n'a fost mitropolit niciodată. Iar protopopul Constantin din Moldova, care a participat la sinodul din Florența, se iscălește între latini, nu între greci: Constantinus arhipresbiter et vicarius apostolicus. Deci a fost vicarul sau superiorul misiunii catolice din Moldova și nici decum protopop

ortodox”. Despre mitropolitul Ioachim al Moldovei, la pag. 63 zice: „Opinia publică l-a măturat de pe scaunul arhieresc și a fost nevoit să se refugieze mai întâiu la Sandomir, iar pe urmă la Roma. Acestui mitropolit răstăcit l-a urmat (1453) Teoctist”, pe care-l face: „Român fiu de boier... rudă de Voivod... făcea parte din dinastia domnitoare”. Dovada acestui romanism al lui Teoctist? „căci lat-o: prea mare e înrăurirea lui în toate afacerile supt Domnii cari urmează” și fiindcă „trupul fostului călugăr de Neamț se coboară în pământul mănăstirii celei nouă, făcută de Ștefan cel Mare, a Putniei”.

Așa dovedește omonimul neunit și crede că s'a achitat.

Ce am putea răspunde la aceste afirmații?

Grigore Țamblac. S'a născut la 1379 în Târnova. La 1401 vine în Moldova, dela Constantinopol unde era egumen la mănăstirea Pantocrator (zice N. Iorga, Ist. bis. Valenii de Munte 1908 vol. I. p. 62), în delegația patriarhală. Dela 1414—1419 a fost mitropolit de Kiew, după ce în sinodul din Novgorod, 1414, a fost depus mitropolitul Foțiu (1408—1414 și 1420—1431). În 1419 era egumen la mănăstirea Neamțu din Moldova. Diaconovici în Enciclopedie, la art. Țamblac, zice: „nu avem nici o dovadă categorică că Țamblac a fost mitropolitul Moldovei”. Iar prof. de teologie ortodoxă dela București N. Dobrescu, în cursuri de Ist. bis. Buc. fascila 37 la pag. 293, zice: „Țamblac

Cuvinte arhieresti

I.

I. P. S. Sa mitrop. ALEXANDRU vorbește despre ranele Mântuitorului

„Ne'ntrebăm: de ce voit-a Mântuitorul să păstreze pe trupul Său glorios înviat din morți *semnele culelor și urma ranel din coastă*?

Sfinții Părinți ne răspund, că dulcele Mântuitor a făcut-o aceasta, ca să fie un semn perpetuu înainte de toate a învingerii minunate secerate asupra iadului. În locul al doilea ca un monument vecinic al dragostei sale față de noi oamenii. Al treilea pentru că în calitatea-I de Mijlocitor al nostru, prin arătarea lor să-L înduioșeze și să stărnească mila cerescului Părinte față de noi. Al patrulea pentru că noi în necazurile și prigonirile noastre, precum și'n ispite, s'avem în aceste rane un azil sigur de scăpare. Al cincilea, pentru că Dănsul, cândva, în ziua judecării să le poată arăta celor fără de lege spre spălmă lor și spre dovedirea fărădelegii lor.

Nu mă pot opri să nu citez ceea ce ne spune atât de elocvent *Sf. Laurențiu Iustinian*. El scrie: Hristos a păstrat cele cinci Sfinte rane pentru că să le poată arăta atât Părintelui său ceresc cât și nouă. — Părintelui său ceresc spre a-l îmblânzi mânia dreaptă și a o întoarce de către noi, iară nouă spre învățură, că și noi, dacă voim să fim fericiți, trebuie să arătăm ceva ce-am făcut și suferit din dragoste față de El. Inseamnă-ți-o bine! Hristos îți arată ranele Sale sfinte, îți arată mâinile Sale, picioarele Sale, coasta Sa, pe cari le-a lăsat să fie străpuse din dragoste față de tine și pentru mântuirea ta. Ce poți arăta că ai suferit și făcut din dragoste față de Hristos și mântuirea ta? Ah! Vai ție, dacă nu poți arăta altceva decât mâini pe cari le-ai întins spre toată răutatea, picioare care au umblat pe calea celor fără de lege, o inimă care a iubit mai mult faptele, mai mult o voluptate frivolă decât pe Dumnezeu, buze, limbă și gură pe care le-ai necinstit cu mil de păcate, înfășișit

Spania prin pleiada imensă a cuvioșilor și sfinților săi din toate vremile a dat dovadă că a știut și că știe iubi pe Dumnezeu până la eroism, pe lângă toate păcatele unor fii rătați ai săi. Teribila lecție din ultimii ani îi va sluji de memento veșnic.

Asta mai ales după ce tabloul grozăviilor îndurate va fi văzut — întru cât va putea fi văzut vreodată — în întregime. Căci deocamdată multe de toate se bănuiesc numai, fără să se știe cu siguranță și precizie de amănunte. Atunci nu numai Spania, ci lumea întreagă va avea prilejul deoparte să se înfioare de ororile la cari se pot preta biete ființe omenesti însălbătăcite de dușmănie meșteșugit hrănită în ele de emisari ai iadului, de altă parte să admire strălucirea, măreția și tăria ce o împrumută sufletului creștin Biserica Romei prin crezul său și harurile sfinte a căror ispravnică este. Fiindcă — să nu se piardă din vedere — pe lângă toate considerentele de alt ordin, adevărul e că în Peninsula Iberică lupta s'a dat între bolșevism și creștinism; mai bine zis: între Moscova lui Lenin-Stalin și Roma sf. Petre. Grosul luptei l'au purtat spaniolii catolici, conștienți că se jertfesc pentru credință și mărturisind sus și tare aceasta. Biruința ei au câștigat-o, cu numărul, jertfele și eroismul lor de adevărați cruciași. Că unul ori altul dintre cei ce i-au ajutat va fi avut alte interese — se poate. Rolul decisiv însă nu acestia l'au avut. Și apoi nu se întâmplă și în economia mântuirii să slujască o cauză mare și sfântă elemente cari numai asta n'o intenționează?

Nouă Spania ni este dragă întru cât de acolo ne-a venit împăratul colonizator Traian; întru cât spaniolii ne sunt frați întru latinitate și întru cât mărturisesc aoeleș crez mântuitor al Romei cași o mare parte a neamului nostru. — Ca Mântuitorul din mormânt, așa să învieze Spania cea nouă atât de dragă! Căci a pățimit cumplit și de bună seamă că a ispășit și greșeli de-ale părinților de părinți

Marin Barbu-Bănățeanu

II.

Pacea învierii o tâlcuește P. S. Sa VALERIU TRAIAN al Orăzii

„...Preafericitul Părinte *Papa Plus XII*, locșitorul Domnului pe pământ, îngrijorat de soarta creștinătății și a întregii omeniri, al cărei Părinte este, în întâiul său cuvânt rostit în calitate Sa de vicar al lui Hristos, propovăduiește pacea. El îndeamnă pe toți la pace, la *pacea lui Hristos*. Nimica nu ne lipsește mai mult decât pacea adevărată, nu cea bazată pe tratate, pe cari puterile cari le-au încheiat le respectează până când sunt silite să le respecte, însă la prima ocaziune, când le pot

despre care istoria critică a dovedit că n'a fost nici mitropolit al Moldovei, nici Român, ci slav curat, născut în Târnova din părinți bulgari, apostol al bizantinismului slav” (la *C. Cernălanu: Biserica și Românișmul*. Buc. 1909 p. 121). — Cu toate acestea omonimul nostru pune pe Grigore Tâmbac ca mitropolit al Moldovei, 1432—1450. A auzit probabil de mitropolitul Moldovei Grigore pe care l-a numit Papa Eugeniu IV și i-a dat epistolă din 11 Martie 1435.

Nu posedăm nici un document intern care să menționeze un mitropolit moldovean între 16 Sept. 1407 (moartea mitropolitului Iosif) și 20 Iulie 1455 (Teoctisti). Această lacună nu se poate astupa decât cu notițe externe.

2. Grigore Mitropolitul unit al Moldovei. Il cunoaștem numai din următoarea epistolă:

»Eugen Episcop etc. (= Servul Servilor lui Dumnezeu). Tuturor etc. (= Venerabililor Frați Patriarhi, Primate, Arhiepiscopi, Episcopi și alți Ordinari Locali în pace și unire cu sf. Scaun Apostolic). Mântuire etc. (= și binecuvântare apostolică). De curând Veneratul nostru Frate *Gregoriu Arhiepiscop al Moldovlahtel*, iluminat de lumina Spiritului Sfânt, cunoscând adevărul credinței catolice, a venit la unitatea și supunerea noastră și a bisericii romane. Iar fiindcă își propune să meargă în oarecari părți ale lumii pentru augmentarea credinței catolice și a bisericii romane, dorind noi ca acest Arhiepiscop cu comitiva lui de călăreți și pedestri și cu cele ce li aparțin în persoane, în cai și în toate bunurile, mergând, stând, și revenind să se bucore de deplină siguranță, Vă rugăm pe voi pe toți și vă sfătuim în Domnul, iar supușilor noștri și conducă-

torilor de armă ale popoarelor cari militează pretutindeni, poruncim riguros ca pe susnumitul Arhiepiscop cu comitiva lui de călăreți și pedestri, cu care și cu bagajele cu lucrurile și cu toate bunurile, prii ale noastre și ale voastre teritorii, pasuri, porturi, poduri și orice locuri, atât pe apă, cât și pe uscat, să-i permiteți să treacă, să stea, să meargă, să se întoarcă, fără plată de vamă, sau orice altă împunere, liber de dare, pentru reverința față de noi și scaunul apostolic, și să nufaceți lui sau comitivei, însoșitorilor sau servitorilor lui vre-o neplăcere sau dificultate și să nu permiteți să se facă nici de alții, cât vă este în putință, ci primindu-l cu bunătate și tratându-l și să vă îngrijiți să fie provăzut el și comitiva lui de trecere sigură și de primire în mod generos, ca astfel dragostea voastră față de noi și față de scaunul nostru să poată fi arătată cu demnitate. Dat în Florența în anul dela Intimpinarea Domnului una mie patru sute trezeci și cinci, luna Martie, ziua 11, iar al Pontificatului nostru anul al șaselea, (vezi *Hurmuzaki*, Documente privitoare la Istoria Românilor, Buc. 1890, vol. I p. II-a, pag. 599—600).

Despre acest Grigore citim: „*Mitropolitul Moldovei, Grigorie, care a primit unirea cu Biserica Romei, dispăre în anul 1436—1437, fără a se ști unde și în ce împrejurări*” (vezi *N Dobrescu*: *Cursuri de istoria bisericii române*, Buc. fasc. 37 p. 398, la *C. Cernălanu, Biserica și Românișmul*, Buc. 1909 p. 117).

3. Damian mitropolitul unit al Moldovei. — *Lequien*, în *Oriens Christianus*, t. I p. 1253 zice: *De astfel cu doi ani înainte de soborul din Florența, lui Damian îl poruncise împăratul Ioan Paleologul, când s'a întors din Constantinopol, unde mersese, ca să stea tare pentru unire în soborul care era să se țină în*

Italia. Și ce e mai mult, scrisoare încă l-a trimis și lui și domnului Moldovei, pentru lucrul acesta. Drept aceea, Damian, peste un an l'ar s'a dus la Constantinopol, ducând cu sine pe un protopop. N. Iorgă, (Ist. bis. rom. ed. Valenii de Munte 1908 vol I p. 76) completează: „*venise la Constantinopol protopopul (Constantin) și cu dănsul fruntașul boer Neagoe*”. — „*Se suiră și el în corăbiiile care duceau pe Greci și pe Armeni spre țărmurile Italiei*”. Plecarea la Florența a fost în 27 Nov. 1437. Sinodul s'a deschis la Ferrara în 10 Ian. 1438. În ședințe mitropolitul Moldovei, Damian, ocupă locul al 8-lea, urmând după mitropolitul Iosif. Syropulos citează pe Damian de 2 ori la Ferrara și de 3 ori la Florența. Pe mitropolitul Damian îl aflăm iscălnind decretul de unire la 5 Iulie 1539 în locul 12 între cei 33 Greci: „*Smeritul mitropolit al Moldovlahtel și ținând locul celui al Sebastiel, Damian, mulțumit am subscris*”. — Nic. Dobrescu (în *Cursuri de istoria bisericii române București fascicola 37 pag. 298—299*) zice: „*În locul lui (Grigorie) biserica Moldovei are un alt mitropolit în persoana lui Damian, care și el cum vom vedea îndată a primit unirea cu biserica romano-catolică*” (la *C. Cernălanu: Biserica și Românișmul*, Buc. 1908, p. 117). — Tot N. Dobrescu (în *Cursuri de istoria bisericii române*. Buc. caetul 2, fascicola I pag. 15) zice: „*Mitropolitul Damian, cu toată semnase actul de unire dela Florența, a rămas și mai departe mitropolitul Moldovei*”

răsturna, le răstoarnă, ducând omenirea la cel mai mare dezastru. Ci ne trebuie pacea, pe care a propovăduit-o Hristos și în ziua mării sale învieri a împărțit-o Apostolilor săi și de atunci neincetat-o împărțește tuturor aceluia, în ale căror suflete stăpânește Hristos. Ne trebuie pacea adevărată, pe care o propovăduiește Părintele creștinătății cu locșitorul lui Hristos pe pământ, „*pacea, darul cel mai frumos al lui Dumnezeu, care întrece toată mințea, pacea, pe care toți cel, bun simț nu se poate să nu o dorească, pacea, care se naște din dreptate și dragoste*”. Iată izvoarele adevărate ale păcii: *dreptatea și dragostea*.

Dreptatea, care dă fiștecăruia ce-i al lui. Ii dă lui Dumnezeu cinstea, ascultarea și dragostea, ce i-se cuvine ca Stăpânului, Ziditorului și Părintelui tuturor. Dă aproapelui ceea ce i-se cuvine, fără a căuta să facă nimănui vreo nedreptate. Numai dreptatea poate aduce pace între popoare, cari îi sunt datoare să-și potolească lăcomia de a se înbogăți din avutul altor neamuri și de a subjugă neamurile mai mici și mai slabe, cari și ele au dreptul lor primit dela Dumnezeu, de a se bucura de independența și libertatea lor națională și au dreptul lor inviolabil de a putea trăi în pace și a se desvolta spre binele fiilor lor și al omenirii întregi. Neîndreptățirea făcută fie individului, fie popoarelor, naște nemulțumire, neînțelegere, ură și duce la războaie.

Dreptatea întronată pe toată linia, va aduce pace, căci dreptatea și pacea sunt două surori nedespărțite. Una fără alta nu poate fi. Al nimic dreptatea, al răsturnat și pacea. „*Dreptatea și pacea s'au sărutat*” ne spune Împăratul David (Ps. 84) spre a ne arăta, că ele sunt nedespărțite una de alta.

Alt stâlp susținător al păcii este *dragostea*, care pe oameni îi înalță către Dumnezeu și îi unește între ei. Dragostea, al cărei foc Hristos l-a adus pe pământ și despre care dânsul spunea, că dorește să ardă și să stingă în sufletele tuturor orice sentiment de ură, de răzbanare și de egoism. Dragostea lui Hristos „*îndelung răbdă, se milostivește, nu plămuește, nu se îndărănicește, nu se trufește, nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se îndărăta,*

nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr” (I. Cor. 13, 4—6) și pe oameni îi face să înțeleagă, că sunt fiii aceluiăș Părinte cereesc, deci sunt și trebuie să fie frați între sine. Dragostea lui Hristos de ar umplea toate inimile, atunci nimeni nu ar râvni la ce este al altuia și ar înceta nedreptățile, neînțelegerile și desbinările aducătoare de ură, împăcherile și dușmăniile între indivizi, între clasele sociale și nu ne-ar amenința încăerile sângeroase între popoare.

III.

Domnul e tăria noastră — ne învață
P. S. IULIU al Clujului

„Toată lumea e în frământare. Neamurile față în față. Neamurile toate înfrățite de acelaș Mântuitor, jertfit pe cruce, pentru împăcarea lumii, care a venit în lume să cheme pe toți în împărăția sa, împărăția păcii sale, în care cea dintâiu și cea mai mare lege este dragostea, nu mai vreau să se cunoască de frați. Dragostea multora s'a răcit.

În fața atâtor primejdii, în zile grele, să ne reculegem sefletește și să întemeiem sufletul nostru puternic în credința lui Dumnezeu, care a dat putere și biruință părinților noștri. Calea străbătută de ei, a fost bineplăcută lui Dumnezeu. În vremuri grele, ei au fost tari, pentru că cu ei a fost Dumnezeu. Ei s'au ținut aproape de Dumnezeu: casele lor, familiile lor, au fost sub a Lui ocrotire. Pruncii, pe cari i-a dăruit lor Dumnezeu, au fost pruncii Lui și prin ei Dumnezeu a dăruit poporului său putere de viață. A înaintat din veac în veac în vigoare de viață și a luat cununa biruinței la plinirea vremii. Trăind în ale Domnului porunci, l-au simțit totdeauna aproape și au rostit în toate zilele: *Dacă Dumnezeu este cu noi, cine este împotriva noastră*. Ei au cunoscut Casa lui Dumnezeu, biserica Lui sfântă. În ea s'au simțit în Casa Părintelui Cerec și cetate de apărare și turn de biruință le-a fost altarul Domnului. Din el, de viață isvor nesecat, au luat apa vie, puterea de viață. Sfânta împărțășanie, din pâinea cea cerească, a coborât în sufletul neamului puterea sănătății și vieții

dumnezeiești. Acesta este adevărul, întărit de veacurile, cari mărturisesc biruința creștinească și românească, a neamului nostru binecuvântat de Dumnezeu. Purtăm în noi o viață de douăzeci de veacuri creștinești și românești, pe care le-am străbătut, cu acest suflet, întemeiat în lumina darului lui Dumnezeu. Această cale împărătească, care a fost calea trecutului nostru, până la plinirea vremii, trebuie să fie și calea viitorului nostru.

Lumina cărării noastre, adevărul cuvântului lui Dumnezeu. Faptele vieții noastre, plinirea cuvântului lui Dumnezeu. Dreptatea lui Dumnezeu, care fericește sufletele noastre, răsplata neatinsă, de nimeni, a vieții noastre. Cu noi este Dumnezeu. Cu noi, până nu ni scoatem noi afară. Să-L primim în suflete, să spunem cuvântul de chemare. Vino, Doamne. Intră și rămâi cu noi. Ai fost păzit în sufletul neamului nostru, l-ai însoțit pe căderea lungă a celor douăzeci de veacuri, l-ai adus la lumina vieții, ca neam creștinesc, din neamul împărătesc roman, pe aceste platuri binecuvântate, dragostea cerească l-a încununat cu cununa biruinței dreptății Tale, pentru credința Ta. Ți-a păstrat-o și pentru nădejdea ce a așezat în Tine, Doamne al cerului și al pământului, rămâi, Doamne, în sânul neamului nostru, care îți rămâne și pe mai departe credincios și plămănește Doamne, cu puterea Ta, misiunea sfântă pentru care ne-ai adus, după atâtea suferințe, la întregire, în hotarele largite ale dreptății Tale, în cari ne-ai așezat dintru început”.

IV.

P. S. ALEXANDRU al Maramureșului
mite învățătură despre unirea bisericilor

„Am atins învățătura despre *unitatea bisericilor*, deoparte pentru că abia am fi găsit pentru ea prilej mai potrivit decât cel de acum în legătură cu alegerea unui nou cap văzut al bisericii Domnului, iar de altă parte pentru că începuse să se vorbească — cum veți fi auzit de bună seamă și voi — despre un *gând unitate între bisericile românești din țară*, asupra cărui se cerea să vi se spună un cuvânt de autoritate.

(la C. Cernăianu, Biserica și Româanismul, Buc. 1909 p. 119).

4. Neagoe, trimisul Voevodului Moldovei, a iscălit în actele conciliului la 3 Iunie 1439: „*Neagoe, trimisul Voevodului Moldovei*”. În arhiva vaticană s'au aflat trei mandate de plată pentru delegații moldoveni prezenți la sinodul din Florența 1439.

Primul mandat. La 22 Oct. 1438, nobilul Anton de Piscia, negustor din Florența, adevărate primirea de „46 florini de aur, dela tezaurul papal, drept înapoierea unei sume egale ce plățise deputaților Valahilor pentru cheltuielile lor de două luni”.

Al doilea mandat. La 13 Iunie 1439, familia Medici primise „364 floreni de aur reprezentând suma egală ce o plățiseră Reverendissimului Părinte Domnul Arhiepiscop al Rutenilor, ambasadorilor Valahilor, ambasadorului Iberilor și ambasadorului Trebizunde, pentru întreținerea lor până la 22 Mai”.

Al treilea mandat. La 24 Octomvrie 1439 se restituie unui anume Daniil și altora ceea ce plățiseră și anume: „138 floreni de aur dela tezaurul papal lui Neagoe deputatului Domnului Moldovei, pentru dânsul, tovarășul său și servitorii lor, ca rest și supliment la întreținerea lor și ca cheltuieli de drum spre a merge dela Florența la Veneția, calculându-se câte trei floreni și jumătate de persoană, numărul persoanelor șapte, ceea ce face un total de 162 floreni și 25 soldii monetă romană” (vezi N.

Iorga, Notes et extraits, II s. pag. 9, 13 și 559). — În actele Țării, logofătul Neagoe e citat la: 13 Ian. 1434; la 24 April 1434; la 17 Iulie 1436; la 20 Iunie 1438; la 2 Iulie 1439 (vezi la Hurmuzaki, Documente, vol. I partea II-a p. 850 n. 670 pag. 852 n. 671, pag. 854 n. 572 pag. 870 n. 681 și pag. 876 n. 685).

5. Protopopul Constantin, a semnat și dânsul în 5 Iulie 1439 decretul de unire între cei 33 Greci: „*Protopopul Constantin și vicar al Mitropolitului Moldovei, am subscris*”. Cum rămâne dar cu afirmația omonimului despre protopopul Constantin? Oare se rectifică tot public?

6. Callist, Mitropolitul Durostorului, care a luat parte la Sinodul din Florența semnând actele sinodale: Callistus, Mitropolitul Oristae” (vezi *Actele sfântului Sinod*, din anul 1913, ses. de toamnă, pag. 57, și *M. Leguien*, Osiens Christianus, 7. l. p. 1228 și *Gh. Șincai*, Cronica Românilor, Iași 1853, p. 393)

7. Mitropolitul unit al Moldovei, Ioachim 1451. — Într'un codice din Biblioteca Iagelonilor din Cracovia se află originalul a două scrisori, dintre cari una e scrisă către Papa Nicolae V, 1447—1455, și alta în acelaș sens către Colegiul Cardinalilor. Aceste două scrisori au fost scrise de către Arhiepiscopul Cracoviei, Cardinalul Zbigniew Olesnicki († 1455). Prima e aceasta: „*Preafericite Părinte, Venerabilul Părinte și Domn Ioachim episcop de Suceava în Moldova, fiind alungat*

dela scaunul său, s'a hotărât să călătorească la Sanctitatea Voastră, împreună cu cei cari urmând îndemnul învățăturii sale, mărturisesc aceeași regulă de credință adevărată. Nu mai puțin bărbătește decât constant, al căutăm să aducă popoarele încredințate ocrotirii sale pe cărările ortodoxiei catolice, asigurându-le că e pentru dânsule o necesitate de mântuire de a rămâne credincioase unirii bisericilor cheiate la conciliul ecumenic dela Florența între biserică latină și greacă și că trebuie să recunoască de tribunal unic pe acela al acesorului lui Petru, care este în acelaș timp vicarul lui Isus Hristos. Mulți, prin faptul răstărilor lor, nu putură suporta acest sfat înțelept și alungară pe suszisul episcop ca un dușman aprig al ritului lor. După ce s'a retras dela scaunul său, eu l-am ținut la mine atât timp cât el a voit, iar acum voind să meargă la prezența Sanctității Voastre, eu i-am dat ajutor după puterile mele și rog pe Sanctitatea Voastră să considere persoana acestui Domn Ioachim ca bine recomandată și a se arăta dânsul și tovarășii săi grațioasă și favorabilă” (vezi *Levicky*, Codex epistularis saeculi XV tom. II pag. 479 n. 11 în vol. XII din Monumenta medievica historica res gestas Poloniae illustrantia, Cracovia, 1891. — *Scrisoarea* către Colegiul Cardinalilor este în acelaș sens și către Papa și se află în Codex epistularis, tom. II p. 479 n. 12).

Bine ar fi dacă cinev între alumnii

Cât pentru partea dintâie, găsim a fi printr'altă să aflați și pe calea aceasta, că moartea fostului Papă de veșnică amintire, Pius al XI-lea, și alegerea celui nou — care a hotărât să ia, poate pentru a arăta și prin asta, că înțelege să meargă pe urmele lui, tot numele de Pius — au fost întâmplări, cari s'au ridicat mult peste toate celelalte întâmplări ale lumii. Și n'au fost, cum înși-vă bine știți, puține și n'au fost mărunte celelalte întâmplări. Dar autoritatea covârșitoare ce-o are în lume Sfântul Scaun al Romei și puterea morală ce-o reprezintă, în chip firesc — peste orice deosebiri dintre oameni — capul văzut al bisericii Domnului, au făcut că despre nimic nu s'a scris și vorbit atât de mult în vremea din urmă, ca despre cele întâmplate prin schimbarea persoanei, pentru care s'a rugat Domnul să nu-i scadă credința, menită a aduce întărire fraților săi. Mângăiată totdeauna și fericită pentru darul ce i-a hărăzit Dumnezeu de-a se ști altă — și nu fără rod — prin Scaunul Apostolic al Romei lui Petru, în vișa Hristos, biserica noastră unită a sporit, prin cele întâmplate foarte mult în convingerea, plină de sfântă mândrie, că nu trebuie să lase nimic neîncercat pentru a aduce întreg neamul nostru la unica turmă, păstorită de urmașul dela Roma al sf. Petru. Iar între mijloacele cari pot să ajute în această direcție, este a se înșira — după părerea Noastră — și coborârea acestui gând în sufletul fiecărui credincios al acestei biserici și în cercuri cât mai largi ale întregii obște românești.

Cu aceasta s'a atins și gândul ce vrea să desăvârșească *unitatea națională* câștigată deja pe alte terenuri ale vieții noastre publice, și printr'o unire pe terenul religios. Chiamarea, făcută de curând de cei 2 mitropoliți ai bisericilor românești din Ardeal pentru o adunare la Alba-Iulia, dăduse acestui gând adevărate proporții și nu puțin au fost cari — văzând că Alba-Iulia urmărise alte scopuri — au plecat desiluzionați de acolo. Interesul pentru acest minunat gând n'a scăzut nici de atunci înainte și dacă s'au ivit glasuri — unele chiar strigătoare și supărătoare, aparținând, firește, taberei ortodoxe —, cari arătau că nu pot con-

cepe altă unire a celor 2 legi românești decât prin ruperea noastră de Scaunul Romei, n'au lipsit, în schimb, destule altele, și nu de ale noastre — între cari câteva de mare autoritate, —, cari, dându-și seama de binele imens ce s'ar atinge, în toate privințele, printr'o unire cu Roma, stad și lucrează cu zor pentru gândul acesta. Toată lumea bună este anume și poate să fie convinsă, că, dupăcum alipirea bisericii noastre de Roma n'a scăzut, întru nimic, ci chiar împotriva a sporit simțirea națională a fiilor ei, o unire a întregului neam românesc cu urmașul glorios al sf. Petru, n'ar scădea cu nimic, ci împotriva ar spori foarte mult — printr'o desăvârșită libertate de acțiune pe toate terenele — prestanța și autoritatea internă și externă a bisericii sale.

Alăturându-Ne din toată inima la celce reprezintă aceste glasuri din urmă, Vă îndemnăm, să spuneți tuturor cari v'ar vorbi despre unirea bisericilor românești că, da, noi vrem cu toții unirea și că ne rugăm mereu pentru ea. Dar că această unire nu poate însemna nici de cum o nouă sfășiere a cămășii necusute a Domnului și o abatere dela porunca lui Hristos, care a vrut și vrea, până la capăt de veacuri, ca toate neamurile lumii să aibă numai „Un Domn, o credință, un botez“.

V.

P. S. IOAN al Lugojului tâlcuește tăria învierii morților

„Despre învierea morților are sfântul apostol Pavel o învățătură în cartea întâiu către Corinteni, unde zice: „Dar va zice cineva: Cum se vor scula morții, și cu ce trup vor veni? Nebune, ce samente tu, nu ivilază, de nu va muri. .Așa e și învierea morților. Seamănă-se stricăciune, scula-se-va nestrăicăciune; seamănă-se în nemărire, scula-se-va în mărire: seamănă-se în slăbiciune, scula-se-va în putere: seamănă-se trup dobitocesc, scula-se-va trup spiritual“ (15, 35—44). Apostolul vorbește aici numai despre trupurile celor cari ajung în fericirea veșnică din ceruri. Pentru aceștia vorbește sfântul Ioan *Evangheliștul* în Apocalips, când zice: „Și am auzit glas mare din ceruri, zicând: „Iată locașul

lui Dumnezeu cu oamenii, și va locui cu ei; și ei vor fi popoarele lui, și însuși va fi cu el Dumnezeu lor: și va șterge Dumnezeu toată lacrima dela ochii lor, și moartea nu va mai fi mai mult; nici jale, nici strigare, nici durere nu va mai fi mai mult“ (21, 3. 4). Ce fericire va fi pentru om, când părinții își vor găsi din nou copiii, și copiii nu se vor mai despărți de părinți nici odată; când soții își vor duce mai departe viața lor împreună, în chipul cel mai sfânt și mai fericit, fără să se mai despartă vreodată? Ce fericiri vor fi părinții când vor ști, că micii lor copilași, ori feciorii de însurat și fetele de măritat, au murit de vreme pentru binele și fericirea lor, căci de ar fi trăit, și-ar fi pierdut fericirea pentru totdeauna. Și toți aceștia vor trăi în cea mai deplină fericire: trupul și el va fi ridicat la un rang înalt, de nu mai simte nici foame, nici sete, nici oboseală, și nici lipsuri trupesti nu mai are; și atât sufletul, cât și trupul se vor sătura, vor fi pe deplin destulite din mărirea și din împreună locuirea cu Dumnezeu!

Ce va fi cu celce au făcut rele în viața aceasta, și mor neîmpăcați cu Dumnezeu? Rău de tot! Ei încă vor învia, ca să-și ispășească în vecli vecilor osânda păcatelor lor. Cetit-am în cartea unor rătăciți o minciună, cu care ei vor să se amăgească, ca să poată face cât mai multe fărădelegi, că, după greșala lor, la judecata din urmă sufletele celor păcătoși vor fi zdrobite, praf se va alege de ele, și acestea le-ar fi pedeapsa. Câți hoști și tâlhari n'ar simți o adevărată mângăiere, dacă mai înainte de ce ar ajunge la judecată, ar putea să se omoare, ca să scape și de pedeapsă, și de rușine. Dar greșesc rău acești rătăciți, doar împede spune însuși Fiul lui Dumnezeu, că păcătoșii încă vor învia, adecă trupurile lor se vor împreuna din nou cu sufletele, și „vor ieși celce au făcut rele la învierea osândirii“ (Evanghelia lui Ioan, 5, 29). Noi, de pe acum, știm și cuvintele, cu cari Judecătorul cel Drept îi va trimite la pedeapsa ce li-se cuvine, căci ni-le-a spus însuși Fiul lui Dumnezeu: „Duceți-vă dela mine, blestemaților, în focul cel de vecl, care e gătit diavolilor și îngerilor lui!“ (Matei 25, 41). După mintea acestor rătăciți, judecata lui Dumnezeu ar fi mai slabă decât a judecătorilor omenești; căci în lumea aceasta îi lasă și-î îngăduie Dumnezeu pe mulți să fure, să omoare și să trăiască în cele mai urite fărădelegi; iar când e la judecata din urmă, când trebuie să se aleagă oile din capre, și să se dovedească în fața lumii întregi, cari au fost buni și cari au fost răi: aceștia din urmă ar scăpa așa de ușor!

Slujii adevărului prin iubire! Primind omagiile Colegiului Purpurașilor, după solemnitățile încoronării, Preafer. Părinte Pius XII a răspuns printr'o emoționantă cuvântare de mulțumire, nădejde, îndrumări și binecuvântare. Și a grăit Sf. Părinte așa:

„Cuvintele ce Ne-a rostit preacinstitul și Nouă preatubtitul Cardinal Decan al Sacralui Colegiu (Granito di Belmonte, N. R.), Ne ating atât de mult și de plăcut, încât îi aducem simțite și veșnice mulțumite lui și tuturor celor cari sunt acum departe de Noi, gândindu-Ne cu intimă părințească la pietatea și fidelitatea lor plină de devotament“. După care amintește împrejurarea alegerii sale la această slujbă preamaltă și încărcată de răspunderi fără seamăn, cât trebuie să umplă de sfântă înfrigorare orice muritor. Tocmai de aceea mărturisește sus și tare că nu în puterile sale s'a încrezut când a primit povara Supremului Pontificat, ci în Părintele luminilor și Dumnezeu a toată mângăierea și în Maica Bunului Sfat, spre cari va ridica mâinile sale cât va sta la cârma corabiei mântuirii oamenilor.

— Apoi a continuat:

ștri romani și-ar lua interesul să urmărească în arhivele romane încă ceva despre exilatul nostru mitropolit unit Ioachim.

S. Mitropolitul neunit al Moldovei, Teoctist. — „Se știe că Moldovenii au fost reprezentați la sinodul din Florența, în care s'a restabilit unirea, de mitropolitul Damian și protopopul Constantin, cari, împreună cu toți orientalii, afară de Marcu Eugenicul, iscăriră tomosul unirii. Din nenorocire, mai târziu curentul antiunionist începu a prinde rădăcini și în Moldova, mai ales din pricina Slavilor cari instinctiv înțelegeau că unirea fatal va desrobi pe Români de influența slavonă. De aceea după moartea lui Damian, în biserica Moldovei se nasc două curente: unul unionist având în cap pe mitropolitul Ioachim, succesorul lui Damian, care ținea ca biserica să rămâie pe baza celor hotărâte la Florența; celalalt sârbesc și antiunionist era condus de Tamblac sau mai probabil de ucenicul lui, Ioachim fu detronat și probabil surghiunit împreună cu alții, cum spune Cantemir. Moldovenii trimiseră dar la Constantinopole o delegație spre a se cere un nou mitropolit. Pe drum aflând că la Constantinopol împăratul Constantin primise pe Cardinalul Isidor care slugise la sf. Sofia liturghia unirii la 12 Dechembre 1452, înțeleseră că Târnigradul nu va aproba depunerea lui Ioachim și se hotărâră a cere dela Ohrida mitropolit. De acolo li se dete mitropolit arhidiaconul lui Marcu Eugenicul, bulgarul Teoctist, care vent

în Moldova cu o sumedenie de popl bulgar. Așa că putem zice că desființarea unirei dintre Români fu triumful definitiv al slavismului și cu drept cuvânt *Cantemir* deplânge purtarea lui Teoctist zicând: Prin marele și nepotrivilul său zel, Teoctist fu clăditorul barbariei în care zace și acum Moldova (vezi Descriptio Moldoviae, p. 152). Aceeași părere o avea despre unire și cronicarul *Ureche* (Operele lui Miron Costin, vol. I pag. 361): „cine nu-și amintește indignarea primului cronicar (Ureche) despre nereușirea conciliului dela Florența, de a împăca biserica Răsăritului cu Apusul, ca și când Răsăritul și Apusul nu ar fi tot logodna lui Hristos. Ureche de această nereușire acuză pe Greci, pentru pizma grecească. Ca să fim drepti însă, trebuie să recunoaștem că dărâmarea unirii în Moldova nu este opera Grecilor și a Slavilor, conduși de Tamblac, despre care istoria critică a dovedit că n'a fost nici mitropolit al Moldovei, nici Român, ci slav curat, născut în Târnova, din părinți bulgari, apostol al bizantinismului slav“ (Dobrescu: Cursuri, fascicula 37 pag. 292—293) scrie C. Cernălanu în Biserica și Român smul, Buc. 1909, pag. 119—121.

Așadar: Cu afirmația omonismului (pag. 57): „Frații uniți, voind să pervertească adevărul, văd totul așa cum ar fi dorit să fie și nu cum a fost“, cum rămâne? Se vede cine-l pervertește la două rânduri mai jos, ca și dela început până la sfârșit.

„Mentrea Supremului Pontificat, în decursul veacurilor n'a fost alta decât să slujască adevărului! Adevărului, zicem, care să fie întreg și neprefăcut, neumbrit de nici o întunecime și nesupus nici unui fel de slăbire și care să nu fie niciodată osebit de dragostea lui Hristos. Tot Pontificatul, și mai ales acesta al Nostru, care trebuie să-și împlinească partea sa de îndatoriri față de omenimea sfâșiată de atâtea împărțeluri și ciocniri, trebuie să fie călăuzit, ca de o poruncă sfântă, de acel cuvânt al S. Apostol Pavel: Fiind credincioși adevărului, prin iubire să sporim într-o toată” (Efes. 4, 15).

De încheiere Sf. Părinte a mai adăugat: „Cunoscând, deoparte, preabine, mărimea și povara slujbei Noastre, și de altă parte nescăpându-Ne nici încrederea și nădejdea pe care o pun în Sfântul Scaun nu numai cei legați prin credință și iubire, ci și ceilalți frați ai aproape întregii familii umane, cari nu doresc decât pacea, vreau ca în această clipă solemnă, când pun pe cap sarcina și măiestria tiarei pontificale, să încurajez pe toți membrii Senatului Nostru și pe toți consilierii săi intimi, adresându-le cuvintele Sfântului Ioan Chrisostomul: Voi, cari ne cunoașteți munca, ajutați-ne prin rugile voastre, prin prietenia, prin grija și prin ardoarea voastră ca să putem fi slava voastră, și voi slava noastră”.

Stăpânit de aceste sentimente a împărtășit Sf. Părinte Urbi et Orbi prima sa binecuvântare apostolică după încoronare. — Pe carele Hristos Domnul să-l păzească în pace, întreg, cinstit, sănătos, întru zile îndelungate, drept îndreptând cuvântul adevărului!

Preotul și ss. Taine

Am slujit astăzi cu un preot tânăr. După ce s'a împărtășit, s'a pus în genuchi și a adus rugăciunea de mulțămire. A fost frumos. Mi-a plăcut mult evlavia tânărului preot. Și cât aș dori, să rămână în această evlavie întreaga viață.

M-am uitat, cum veniau credincioșii să se cuminece. Intre ei au fost mulți copii, băieți și fetițe. Ce deosebire între ei și cei mai mulți dintre cei mari! Cei mici cu fața senină, cu multă evlavie și din ochii lor puteai ceti, că ei se apropie de ceva mare, nespuse de mare. Parcă spun: „Cred, Doamne și mărturisesc, că ce iau e adevăratul Trup și scumpul Sânge al lui Hristos Dumnezeu”. Cei mai mulți dintre cei mari vin cu o indiferență revoltătoare. Parcă ar fi zis: „Am mai văzut noi de acestea. Nu-i vreun lucru mare”. Icoanele acestea îmi trec pe dinaintea ochilor sufletești, acum după s. slujbă.

Ne aducem aminte, cum ne-am spovedit și cuminecat în copilărie? Cu câtă frică ne apropiam de s. mărturisire, nu cumva să ne rămână vreun păcat nespuse. Cât de sinceră era părerea de rău, cât de hotărât era propusul de îndreptare. Cu câtă cucernicie ne împlineam canonul. Câtă grije în dimineata, în care aveam să ne împărtășim! Ascultam s. Liturghie, cu evlavie, precum se cuvine. Ne apropiam în adevăr cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste. Ce amintiri frumoase și sfinte!

Să ne aducem aminte de întâia s. Liturghie după hirotonire. Câtă emoție, câtă grije, ce frumoasă pregătire, câtă evlavie! Eram pătrunși de solemnitatea momentului, când prin cuvântul Domnului rostit de noi, de gurile noastre nevrednice, pâinea și vinul se vor preface în Trupul și Sângele Domnului. Domnul va sta înaintea noastră: „Domnul e în acest loc”. Suntem în Focșorul cinei. Facem ceea ce a făcut Domnul. La s. împărtășanie am simțit aceiași fiori, cași când ne-am fi cuminecat întâia oară. Am mulțămire din adâncul sufletului, că am fost învredniciți cu această putere dumnezeiască, putere, pe care nu o au nici ingerii, nu au avut-o prorocii luminați de Dum-

nezeu, nu au avut-o patriarhii aleși de Dumnezeu. Cât de bine înțelegeam cuvintele s. Ioan Gurădeaur despre preoție: „Preoția și ingerii o cinstesc”. Cuprinși de o sfântă emoție, unii au ingenunchiat ca și tinărul preot de azi dimineață, alții au eternizat momentul primei s. Liturghii pe icoane sfinte, date ca amintire rudelor, prietenilor, credincioșilor lor viitori.

Ce s'a ales din propusul acela, pe care îl credeam așa de puternic, de a sluji tot așa? Tot așa de bine pregătiți truște și sufletește, tot cu atâta credință, tot cu atâta dragoste? Și cum ne-am depărtat de acest gând sfânt și cucernic?!

Am auzit odată o vorbă mare: „Mai de mult slujiau preoții din potire de lemn, dar inimile slujitorilor erau de aur. Acum slujesc din potire de aur, dar inimile slujitorilor sunt de lemn”. La începutul preoției am avut și noi inimile de aur. Acum cei mai mulți le avem de lemn. Pe vreme ce am slujit tot mai mult, ne-am depărtat tot mai mult dela aceea, ce am fost. S'a prefăcut în obicei; obicei, pe care îl îndeplinim ca o mașină, cu destul de mare indiferență. Zicem și acum rugăciunile în fața s. iconostas. mișcăm buzele, dar nu mișcăm inimile. Ne spălăm pe mâni înainte de a ne apropia de ss. daruri, dar unde-i inima curată, unde-i părerea de rău pentru vătămrile cauzate lui Dumnezeu? Ne spălăm numai mâinile!

„Ficiorul cinsteste pe tatăl său și sluga se teme de stăpânul său; și dacă eu sunt părinte, unde este cinstea, ce trebuie să-mi dați? Și dacă sunt stăpân, unde este teama, sice Domnul Sa vaot, cătră voi, preoților, cari defăimați numele meu” (Mat. 1, 6.) Acestea le zice Domnul preoților L. V., cari aduceau jertfe de dobitoace. Ce va zice de noi, cari aducem jertfă „după mulțimea mării lui?” Preoților L. V. le-a zis Domnul: „Nu simt nici o plăcere pentru voi și nu binevoesc la prinoasele aduse de mâinile voastre”. Nu ne va zice și nouă, cari aducem „jertfe de tămâie și prinoase curate” (Mat. 1, 10-11). Nu ne sună și nouă cuvintele Domnului: „Buzele preotului cuprind știința și din gura lui cântăm să iasă învățătura, căci el Ingerul Domnului Sa vaot este?”. Și pentru noi le spune Domnul Sa vaot, și apoi adaugă și pentru noi: „Dar voi v'ați depărtat din drumul cel drept, și pe mulți i-ați făcut să cadă din credință”. (Mat. 2, 6-7). Să nu ne amăgim, fraților! Pe toți aceștia îi va cere Domnul dela noi în ziua judecării.

Slujbele noastre s'au prefăcut în obiceiuri și le săvârșim în mod mecanic. Fără fiori, fără credință, fără suflet. Cât de departe suntem de bunele propusuri dela începutul preoției! Unii numai le „fluera”, cum spun ei înșiși. Se laudă și se întrec, care le poate face mai iute. Un cantor îmi spunea odată cu multă durere vorbele, pe cari le-a auzit din gura unui preot, care voia să ajungă în parohia unde-și făcea slujba cantoral: „Apoi cu mine nu-ți va fi rău, cantore! Eu nu te-oiu chinui cu slujbe lungi. Odată le fluera”. Ce zic însă la aceasta fluierătură sufletele cuvinoase și dornice de viață? Cât de ușor își lasă unii slujba! Trebuie să plece din parohie, pentru că e un ospăț în familie, sau la un prieten, e ziua tatălui, sau a mamei, e ziua unui prieten bun. Dar la ziua Domnului nu se gândeste? Dacă ar pleca după sfânta slujbă și ar ajunge cu întârziere de un ceas—două, sau chiar mai mult, mare pagubă ar fi? E însă mare pagubă în suflete, frate dragă! Să nu-mi spui, că tot pentru ei slujești și unde te duci. Va fi slujba, dar nu va fi ascultarea slujbei cu evlavie, cum se cuvine.

Unii se laudă cu aceea, că slujesc zilnic, sau aproape zilnic. Frumos, foarte frumos. Dar te pregătești tu zilnic pentru slujbă? Ridiei de pe pământ la cer, pe cei cari te ascultă, prin evlavia ta, prin credința și dragostea ta? Dacă nu o faci aceasta, aproape înzadar slujești.

Suntem în toiul mărturisirilor. Cu câtă grije mărturisiam la început! Câtă scrupulozitate! Câtă

răbdare! Câtă bunăvoință și dorință, de a stăruia în mărturisiri complete! Mai târziu, câtă nerăbdare! O întrebare—două, o deslegare borburosă la grabă și pe aici și-e drumul! Am pierdut conștiința, că suntem judecători în locul lui Dumnezeu. Nu ne gândim, că-i trimitem să dea s. rutarea lui Iuda? Poate că o dăm și noi! Să ne gândim, că la judecată ni-se vor pune și nouă întrebările, pe cari noi ar trebui să le punem credincioșilor. Cum vom răspunde? Ce vom răspunde? Acelaș va fi judecător, pe care îl înlocuim în scaunul mărturisirii. Ne va întreba, cum l-am înlocuit? Dar să nu mergem așa departe. Ce-am putea răspunde, dacă unul din credincioșii penitenți ne-ar pune chiar acele întrebări, pe cari le-am pus noi mai înainte? Am avea curajul să dăm un răspuns sincer? „Pe scaunul lui Moise au stătnit cărturarii și fariseii; deci orice ar zice să faceți, faceți; dar după faptele lor să nu faceți, căci ei una zic și alta fac”. Așa spune Domnul, muștrând pe cărturarii și farisei. Poporul nostru din muștrarea aceasta a făcut un proverb despre preoți. Dovedim noi temeinicia proverbului?

Octavian Popa

Nicodim Ganea

Cu prilejul festivalului „N. Ganea” al Soc. corale „Carmen” la Radio-București

În seara zilei de 25 Martie c., sărbătorirea Bunei Vestiri, Societatea Corală „Carmen” a dat un festival „Nicodim Ganea” la Radio-București.

Relevăm acest fapt deoarece pentru prima dată Nicodim Ganea, acest compozitor român de mare talent, este sărbătorit de cineva. Ne bucură această sărbătorire mai ales că ea se face în inima țării românești, de către prima societate corală română de ieri și de azi.

Programul s'a deschis cu o simțită cuvântare a Păr. Nae Popescu, subsecretar de stat și profesor universitar. Domnia-Sa în calde cuvinte evocă figura modestă a talentatului Nicodim Ganea, împărtășindu-ne câteva duloase amintiri din viața acestuia. Menționăm că această evocare este făcută de un Mecenat al muzicii românești, cunoscut fiind că Păr. Nae Popescu este președintele Soc. Corale „Carmen” pe care o însuflețește, o directivează și al cărui prim scop este cultivarea și răspândirea cântecului popular românesc.

Corul „Carmen” a executat apoi cinci bucăți dintre cele mai caracteristice ale lui N. G. sub priceputa conducere a cunoscutului dirijor Prof. Ion Chirescu.

Mulțumim din inimă Soc. Corale „Carmen” și conducătorilor ei pentru clipele de adevărată desfătare sufletească ce ni-le-au dăruit. Credem că suntem în asentimentul tuturor când afirmăm că Soc. Corală „Carmen” prin concertul dat merge înainte pe drumul cros de marele ei întemeietor: D. G. Kirliak. Prin executarea muzicii lui N. G. ea răspândește muzică românească bună, iar de altă parte, își împlinește o sfântă datorie față de un distins membru al ei și valoros elev al lui Kirliak.

Vorbind de Nicodim Ganea, putem spune că a trecut deja în istoria muzicii române dinainte de război.

Ca să judecăm la justa sa valoare opera muzicală a acestuia, trebuie s'o privim în timpul și împrejurările între cari la ființă. Care era mediul muzical din Ardeal la sfârșitul veacului trecut și începutul celui pe care îl trăim?

Marile mase populare Ardeleni dinainte de război nu știau să cânte altceva decât: „Doamne îndură-te spre noi”, „Deșteaptă-te Române” și „Frunză verde”! Puținele înghetări corale erau cu totul sporadice și nu puteau să influențeze marea mulțime a Români-

cor Ardeleni, așa că tot susnumitele refrenuri erau acelea cari izbucneau din plepturile tuturor la ocaziunile mai însemnate din viață.

Cu acest fond sufletească vine Nicodim Ganea la Blaj unde marele preot al artei muzicale române, Iacob Mureșianu, oferea la altarul neamului său muzică românească clasică. Deși Iacob Mureșianu nu se interesează prea mult de elevul său, influența lui asupra acestuia se resimte totuși. Deși încearcă, N. G. nu poate să meargă pe urmele Maestrului său. Ii lipsea pregătirea generală și specială a lui Iacob Mureșianu. Dar talentul îi clocotea în vine. Se apucă de lucru și încă printre primele sale lucrări găsim bucăți mari ca: „Stroe Plopan” și „Sentinela Romană” ambele luate din baladele lui Alexandri și scrise pentru cor bărbătesc și soli de tenor, bariton și bas.

Cât de mareș a trebuit să fie momentul din jurul anului 1900 când primul cor al „pedagogilor” (normaliștilor) înființat de colegul lor Nicodim Ganea, cântă în public compoziția acestuia: „Sentinela Romană” cea plină de puternice sentimente naționale. — Dacă „pedagogii” acelor vremuri îndrănesc să-și afirme în public puternicele lor sentimente naționale în vreme de grea urgie maghiară, faptul se datorește, în parte măcar, curajului neînfricat al lui Ganea.

Această însuflețire a „pedagogilor” din Blaj n'a fost foc de paie, căci după plecarea acestuia la București (1904) ei au rămas mereu același. Deși Ganea lipsea din mijlocul lor, sufletul său, umbra sa, mai precis cântările sale i-a ținut în aceeași însuflețire. Deoarece cunoșteau bine repertoriul lui Ganea, ușor s'au putut găsi printre colegii săi conducători de cor tot așa de însufleții ca și el. Un Tr. Pop, A. Pora, M. Hurducaciu, etc. sunt mărturii vii, pilde grăitoare. Aceștia au continuat opera începută de N. G. iar după terminarea școalei normale au adus cu ei în familiile, satele și orașele lor suflet din sufletul lui Ganea, delectând urechile tuturor cu frumoasele și vrăjitele doine ale acestuia. Numai dacă-l privim prin prisma vremurilor sale, îl vom judeca pe N. G. după cum merită el într'adevăr.

Nu este locul să facem aci o analiză muzicală amănunțită a compozițiilor lui N. G. și nici nu am putea-o face, deoarece nu suntem în posesiunea lucrărilor lui. Totuși din puținele lucrări ce le-avem, opera muzicală a lui N. G. o împărțim în două părți: înainte și după anul 1904.

Compozițiile muzicale din prima parte nu prezintă o reală valoare artistică, deoarece N. G. nu poseda o pregătire muzicală serioasă. Se poate vedea totuși talentul extraordinar care încă pe atunci căuta expresie muzicală adecuată textului, deși posibilitățile de exteriorizare ale corului bărbătesc, pentru care scria în mod exclusiv, îi erau așa de reduse. (În „Sentinela Romană” pasajul:

Vin și Hunil, vin și Goșii
Vin potop, potop cu toșii

cearcă să ne redea plastic muzical năvălirea barbarilor).

Bucățile scrise după anul 1904, în timp ce-și făcea studiile muzicale la București și puțin după aceea, deși scrise într'o perioadă de tinerețe, sunt adevărate capodopere de artă muzicală românească. Dacă ar fi scris numai: Pușorul, Pastorală, Du-te dor și Revedere, N. G. ar fi rămas nemuritor.

În „Revedere” (versuri de Eminescu), la care a lucrat cinci ani, se poate vedea marea putere de expresie muzicală a lui. Cu mijloacele doinice românești ne redă: legănatul codrului, viscolul de iarnă, veșnicia codrului,

murmurul izvoarelor, cursul liniștit al Dunării, etc..

Prin ce se caracterizează muzica lui Ganea? Printr'o linie melodică „doinică” plină de gingășie și duloșie, aproape neîntâlnită la alți compozitori români. Aceasta se datorește faptului că N. G. a fost întâi de toate un excepțional și neîntrecut rapsod popular. Nicodim Ganea și-a cântat mai întâi doina lui cu dulosul său glas catifelat și vibrant și numai după aceea și-a așternut-o pe hârtie.

Intorsăturile și undelațiile doinei românești i-s'au răsădit în suflet încă atunci când era alintat la sânul mamei sale, căreia i-a purtat tot timpul un deosebit cult, dedicându-i un volum de poezii: „Din sărmana mea grădină”, sub pseudonimul Strin. În aceste poezii, pentru el mama sa este singura ființă din lume care îl mângâie în necazurile vieții sale sbuciumate. Iar când este silit să se despartă de ea, când este înconjurat numai de dușmani și oameni răi, mama sa îi apare în chip de înger, îl sărută pe frunte mângâindu-l.

El însuși spune că tot ce-a scris este un rezultat al dragostei sale puternice pentru doina românească. Această dragoste l-a stăpânit toată viața. Cu această dragoste a rămas el și astăzi și dacă mai putem vorbi de vreun regret al lui N. G. apoi acesta este că a lucrat prea puțin pentru doina românească pe care a iubit-o, a înțeles-o și la care s'a priceput ca nimeni altul.

Ce ar fi dat neamului său și muzicii românești N. G., dacă ar fi continuat să scrie așa cum a început? Pentru că cu regret mărturisim: Nicodim Ganea este printre noi, dar nu ne mai aparține. Se împlinesc aproape trei decenii de când lira vrăjită i-s'a spart, coardele doinei lui s'au rupt, iar neprețuita comoară de cântece românești ce clocotea în sufletul său, s'a risipit în vânt.

Nu este locul aci să căutăm cauzele cari l-au adus la fatalul desnodământ. Cert este că sărmanul „Strin” a trăit o adevărată tragedie sufletească. Celor din jurul său desigur nu le-a spus tot aleanul sufletului său sbuciumat, dar cei cari îl citeau poeziile pot să vadă pe fiecare pagină suferința și necazul său. Aproape în fiecare poezie se plânge bietul „Strin” că trăiește în „humă”, și doar el s'a dorit întotdeauna sus la munții aurii, cu miros de brad și cântec de păstor.

Aceeași tristă soartă o au și compozițiile sale, frânturi din frântul suflet. Acestea, adevărate „flori din sărmana lui grădină”, au fost smulse din viscolul împrejurărilor vitrege între cari a trăit și sunt azi risipite prin toate locurile prin cari a trăit compunătorul lor.

În afară de câteva fericite excepții, în cari cel puțin acei cari îi posedă compozițiile i-le cântă din când în când, în cele mai multe cazuri compozițiile lui Ganea sunt date uitării, iar dacă cineva se interesează de ele apoi dacă nu este refuzat direct, este privit totuși cu răceală și indiferență.

Așa fiind, nu putem nădăjdui deocamdată că lucrările îi vor putea fi adunate într'un mănunchiu și scoase la lumina zilei.

Prietenii și cunoscuții, acei cari l-au apreciat și iubit, precum și acei pe cari N. G. i-a înălțat sufletește prin glasul și cântările sale, să nu uite că au o sfântă și mare datorie: aceea de-a face să se șteargă praful uitării de pe compozițiile acestuia și să nu lase sortit pieirii măcar puținul care l-a dat N. G.

Dacă va trebui să sacrifice ceva, s'o facă aceasta cu toată dragostea, conștinși fiind că o fac pentru un mare talent românesc.

Nu mă sfiesc de loc să o spun și o afirm cu toată convingerea: Nicodim Ganea este un Făt frumos al doinei românești, iar doina lui

o Ileană Cosinzeană. Muzica lui este trecută deja în patrimoniul nostru național și va trăi deapănuri în veșnicia muzicii românești.

Prof. Ioan Florea

Știri mărunte

Personale. Ven. Ordinariat al Maramureșului a făcut mai nou următoarele numiri: pâr. Mihail Hotea din Bârsana, la Baia mare II; pâr. Valeriu Sabău din Ciolt, la Chelintza; pâr. Gavril Nap din Băsești, la Moiseiu, iar pâr. Vasile Erdöss din Lechința, la Târșolț.

Nou canonic la Cluj. În locul regretatului Dr. Victor Bojor a fost ales canonic pâr. Dr. Grigore Strimbu, profesor de teologie la Academia Teologică din Cluj. Instalarea s'a făcut sărbătorește în 26 Martie c., în catedrala Schimbării la Față, totodată făcându-se și promovările celorlalți membri ai capitolului în gradele canonice. Însemnătatea momentului a reliefat-o Preasf. Iuliu, episcopul eparhial, căruia i-a răspuns nou instalatul demnitar ecleziastic. — Plin de râvnă și conștientios, cu solidă pregătire teologică (și-a făcut studiile teologice la universitatea din Budapesta), dar rezervat în pretenții cum s'a dovedit mereu, pâr. Grigore Strimbu a fost o mândrie a clerului clujan și va continua să fie la fel și ca membru al Capitolului ce l-a chemat între ai săi. — Sincerele noastre urări de bine!

Msgr. R. Beaussart prin România. Ilustrul biserican francez, Msgr. R. Beaussart, după cum aflăm din gazete, a ținut să ne cunoască bine țara și poporul. În această cale de informație, observație și autodocumentare s'a oprit într'o serie întregă de centre ardelenesti și bănățene: Oradea, Cluj, Alba-Iulia, Sibiu, Arad, Timișoara, Lugoj și aiurea, pretutindenea fiind primit de autoritățile civile, ca și de cele bisericești, cu toată căldura. — Amintirile ce le duce cu sine în Franța acest strălucit ierarh sunt, sigur, dintre acelea cari ne vor face numai cinste. Cum și cei ce l-au auzit, în atâtea locuri, conferențind, nu vor uita nici când impresiile de simpatie ce a trezit în inimile tuturor față de patria sa. Acest fiu al Fiicei celei dintâiu născute a Romei papale.

Locale. Dumineca viitoare, a Tomii, va predica în catedrală pâr. Iacob Borcea, prof. la liceul de băeți.

— Vetrele de lumină ale școlilor noastre și-au închis porțile, pentru vacanța de Paști. Cei din urmă cari au plecat au fost tinerii leviti ai Seminarului Bunevestiri, așteptați să fie aici pe Dumineca Tomii.

— Sfintele slujbe dela Catedrală, din Săptămâna Patimilor, s'au săvârșit cu înălțătoare pietate. A fost îndeosebi mișcător Prohodul Domnului de Vineri seara și procesiunea cu luminări aprinse, prin piața iluminată. — La această procesiune în frunte cu I. P. S. pâr. Mitropolit, încunjurat de un sobor de preoți, a luat parte mulțime mare, cum de mult n'a mai fost văzută.

Primeniri sufletești. De praznicul Floriilor din acest an (cu începere din preziuxă și încheiere cu sfânta slujbă de Luni înainte de amiază) au avut loc stinte reculegeri duhovnicești, pe teritoriul arhidiecezei, la Dumbrăveni, Gogan-Varolea și Sighișoara. Vestitori ai cuvântului au fost profesorii de teologie din Blaj: Dr. Gavril Pop, Dr. Sept. Todoran și Dumitru Neda, ajutați la ascultarea spovedaniilor, multe la număr, de păstorii sufletești locali, și de frații preoți din împrejurimi (la Dumbrăveni de pâr. Teodor Aldea din Ernea, iar la Sighișoara de pâr. R. Murășanu din Codreni). — În eparhia Clujului s'a făcut același lucru la Gilan în

zilele de 24—27 Martie c., când, în ultima zi, s'a ținut și sinodul protopopesc la care a participat și a conferențiat, despre Agru, pâr. Dr. Cosma Avram dela Cluj. S'au apropiat de SS. Taine 386 credincioși. Cu vestirea cuvântului s'a ostenit pâr. *Clemente Pandrea*, protopopul distr. Cluj-Mănăștur. La mărturisiri au dat ajutor mai mulți frați preoți (P. Domșa, Tr. Răcășanu, Virgil Horge, Aug. Suci). — Preamărit să fie Domnul pentru toate!

Moartea Card. Sbaretti. Colegiul Purpurașilor Romani a îndurat o nouă pierdere cu ziua de 1 Aprilie c., când a trecut la cele veșnice Card. *Donato Sbaretti*, secretarul Sacrei Congregații a Sf. Oficiu. Născut la 12 Noembrie 1856 în Montefranco (eparhia Spoleto) după ce și-a făcut studiile teologice în seminarul diecezan și a fost hirotonit preot, a ostenit o vreme în cura animarum, apoi a fost chemat la Roma, ca „minutante”, la congr. de Propaganda Fide, iar de aci a fost trimis la Washington, ca „uditor” pe lângă Delegația Apostolică. În 1900 a fost numit episcop rezidențial de Havana. În scurtă vreme ajunge arhiepiscop titular de Gortina, respectiv de Efes, ca să treacă apoi Delegat Apostolic în Canada, pretutindenea omul realizărilor mari. În 1916 primește dela Benedict XV pălăria de cardinal. Moartea l-a aflat la datorie pe care a știut să și-o facă, în toată vremea și în toate împrejurările, cu vârf și îndesat. — Veșnica lui pomenire!

Cărți & Reviste

Mitrop. ALEX. NICOLESCU: *Sfinții și animalele*. Blaj. 1939. Pag. 70. Prețul: ?

»Biblioteca pentru clasa cultă» scrisă în întregime de I. P. S. pâr. Mitropolit și din care 10 numere au ieșit la Lugoj, își are în actuala lucrare continuarea la Blaj. Pasionat iubitor a tot ce viează cumva, ori mișcă în natură, dela infusorii până la astri, ilustrul autor care caută și află pretutindenea urmele Ziditorului, adâncește în această tipăritură captivantă legătura tainică, și pentru atâta lume neînțeleasă, de simpatie aproape umană și sfântă ce există între viețuitoarele necuvântătoare și atâția dintre aleșii Domnului. Acasă ca puțini alții într'ale agiologiei creștine, I. P. S. Sa se oprește la o seamă de cazuri ce dau de gândit naturalistului, ca și psihologului și totodată farmecă prin ingenuitatea lor. Celea reliefate tot în această broșură în legătură cu ciocăria, rândunelele, ochiul bouului, corbul și alte viețuitoare din lumea necuvântătoarelor, arată fascinant ce mare-i Dumnezeu în toate lucrurile sale. Poate că în cele mici de tot mai mare ca în toate celelalte. — Cetitorii cărora le este menită nu pot fi decât profund recunoscători ierarhului-scriitor care le-a făcut parte de o hrană intelectuală-religioasă atât de aleasă și de binevenită, mai ales la noi, unde sunt atât de rari produsele tipografice de felul acestuia. Tolle, lege!

ȘTEFAN MANCIULEA: *Cititorii Școalelor din Blaj*. Blaj. 1938. Pagini: 42. Prețul: ?

Știe multă lume de-a noastră cari sunt acei cititori: Vlădicii Blajului. Puțini știu însă amănunte ca acelea pe cari le încrețează pâr. Manciuca din viața acestor vlădici jertfelnici, și mai ales din viața celor dintâi patru stâlpi a școalelor acestora: Inochentie Micu, Petru P. Aaron, Atanasie Rednic și Grigore Maior. Cetirea încreștărilor făcute de atât de harnicul dascăl al Blajului de astăzi mângăie și înalță pe cei care mai știu ceti și astfel de lucruri. — Bine s'a făcut că s'au retipărit din Anuarul pe 1937—38 al Liceului »Sf. Vasile«. Mai bine ar fi să fie răspândite în cercuri cât mai largi.

Anuarul Liceului de băieți român unit »Sf. Vasile cel Mare« din Blaj, pe anul școlar 1937—38. Pag. 133. Prețul: ?

Mulțumită dârzeniei de voință a pâr. Ioan Pop-Câmpeanu, dir. Liceului de băieți »Sf. Vasile« din Blaj, lumea care se interesează de acest așezământ de lumină îi are oglinda fidelă și pe ultimul an de școală. După frumoase pagini de comemorare a ctitorilor acestor școale (scrie pâr. Ș. Manciuca); căreia-i urmează pomenirea, cu laudă, a foștilor dascăli la aceste școale, acum trecuți în alte slujbe (scrie pâr. I. Pop-Câmpeanu),

apoi un cuvânt ocazional al pâr. Dr. Ilie Dăianu (Blaj și unirea sufletească a neamului) și Statutele »Asociației Foștilor elevi ai Blajului«, înființată în 21 Mai 1938, — acest anuar are o bogată cronică a anului, ca să se încheie cu o statistică din care aflăm, între altele, că în anul școlar 1937—38 acest liceu a avut 619 elevi, dintre cari: 502 uniți; 85 ortodocși; 15 romano-catolici; 7 reformați; 3 lutherani; 7 mozaici. Numărul elevilor români: 584.

I GEORGESCU: *Une Enquête sur l'Union des Églises en Roumanie*. Lyon. 1939. Pagini: 134. Prețul: 15 fr. (80 Lei).

Pâr. Ioan Georgescu, neobositul ostenitor cu condeiul și preot preocupat de problemele mari ale Bisericii și Neamului, a întreprins acum câțiva ani o anchetă printre personalitățile proeminente ale ortodoxiei și ale bis. noastre, voină să afle care le este credința în ce privește unirea celor două Biserici ale Românilor: Este ea oportună de prezent? Încătrău să se îndrepte de acum viața spirituală a Românilor: spre Răsăritul greco-slav ori spre Apusul latin? Ce urmări ar avea un pas ca acesta? Ce piedeci îi stau de prezent în cale? A primit la aceste întrebări patruzeci de răspunsuri, cari pot da de gândit oricui se ocupă cu problema din chestie. Însemnătatea acestei anchete e mare pentru toți ostenitorii în vederea unirii bisericești. Pâr. *Disdler*, călugărul asumpționist, care scoate în franțuzește rodul ostenelilor pâr. I. G. și care le prevede și cu o introducere de orientare a înțeles acest lucru mai bine ca atâția dela noi. Așisderea și d. *G. Hanotaux*, membru al Academiei Franceze și fost ministru al Afacerilor Străine ale Republicii, care are în fruntea acestei tipărituri valoroase, de o execuție tehnică încântătoare, o splendidă epistolă-prefață.

P. ION GÂRLEANU: *Papa Plus XI*. Oradea. 1939. Pag. 15. Prețul: 5 Lei.

Ușor de bănuț că-i vorba de-un panegiric asupra celui ce a fost Papa Pius XI. — Cuvântător de seamă și scriitor ce ține și la frumuseța formei, P. Gârleanu a isbutit să prindă și să prezinte cât se poate de impunător și just măreața figură a Pontificelui Roman trecut în lumea dreptilor.

Telefonul „Unirii“

„UNIREA“ dorește tuturor colaboratorilor și prietenilor darul și binecuvântările, pacea și mângăierea Învierii — întimpinându-i pe toți cu creștinescul: „Hristos a înviat!“

Am primit și ehităm cu mulțumită următoarele abonaamente: *Câte 200 Lei pe 1939*: Aneta Tutan, Lugoj; Petru Pleșa, Grozești-Oltuz; Dr. Dominic Neculaeș, București; Rev. Dumitru Popp, Oradea; Vasile Boitor, Oradea; Of. Paroh. Tritenii de sus; Of. Paroh. Cenadul Mare; Of. Paroh. Vișnieu.

Silvia Raica, Mihăileni. Cu suma de 40 Lei, abonamentul achitat.

D. Scurtu, Brașov. Primit Lei 200. Abonamentul achitat până la 30 VI. 1938.

Of. Paroh. Mofinul Mic. Cu suma de Lei 200 primită, abonamentul achitat până la 30 VI. 1938.

I. Chirilă Babta. Suma de 300 Lei am contat-o în abonament până la 31 Dec. 1935.

I. Mateaș, Blaj. Suma de 300 Lei contată până la data de 31 XII. 1936.

Of. Paroh. Petroșeni. Suma de 200 Lei trecută în abonamentul până la data de 31 Martie 1939.

Of. Parohial Domănești. Primit 400 Lei, în abonament până la 30 VI. 1938.

Of. paroh. Lelești. Suma de 500 Lei contată în abonament până la 31 Dec. 1937.

Am primit câte 200 Lei abonament pe 1938 dela următorii: Nic. Paștiu, Crivobara; Petre Rebreanu, Cluj; Of. paroh. Sanislău; Of. Paroh. Tarcea.

Ioan Badila, Sibiu. Ați plătit Lei 200 pe anul 1937. Of. paroh. Gherăești. Am primit 200 Lei pe anul 1936.

V. Diaconescu, București. Primit 400 Lei pe 1938-1939.

Of. parohial Călăcea. Primit 600 Lei pe 1937-1939.

Dr. C. Suci. Blaj. Achitat 400 Lei, pe 1937-1938.

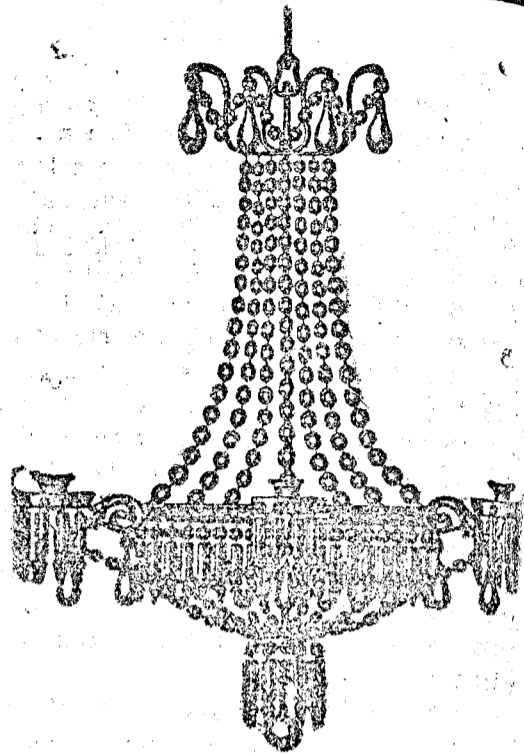
Velicin Gheorghe, Blaj. Achitat 400 Lei, pe 1937-1938.

Ocaziune rară...

Pentru bisericile cari au lipsă de icoane la iconostas sau iconostas nou, au ocaziunea excepțional de rară de a-și procura icoanele necesare pentru un iconostas complet în condițiuni foarte avantajoase. — Icoanele în număr de 35 buc. sunt executate de un pictor autorizat, pe

scândură de tei, cu aur veritabil. — Amănunte se pot cere dela **Librăria Seminarului din Blaj**, unde se pot vedea aceste icoane în orice zi.

La cumpărarea icoanelor se da planul iconostasului pentru lucrările de lemn.

Comandați Policandre

la

LIBRARIA ANCA — CLUJ

din sticlă-eristal, în diferite forme pentru bisericile noastre dela sat.

Tot aici găsiți **Sleşnice** pentru toate mărimile cu 1—3 brațe, **cruci** de per și cu talpă din lemn, metal, nichel și argint orice mărime; **Berete** din Klott; **Colare** preoți. **Brăe**, (cingulum) pt. teologi, preoți protopopi, în diferite lățimi și colori, din mătase sau lână. Se mai află: **Potire**, **Ciborium**, **Cădelnițe**, **Chivot**, aurite și argintate. **Căpoșele** pentru altar cu 1—4 clopoșele. **Ornamentul Crucii** (Calvaria) 14 buc. Icoane de hârtie fine colorate în diferite mărimi.

Mare depozit de **Ornate și prapogata**, în diferite colori, cu prețuri reduse icoane de hârtie și picturi. Tot soiul de rechizite, primare, Cărți de rugăciuni și bisericești, dalioane, rozare și steaguri pentru Reuniunile Mariane. Teatre și Monoloage populare și lare. **„Drumul Crucii“** avem gata în lemn de stejar cu cruce și inscripție 120 × 75 cm. rama, iar 75 × 54 cm. icoane pictate artistic în oleu. Lucrare artistică toate cele 14 bucăți costă 35.000 Lei.

Cereți catalogul detaliat și ilustrații

NOU!

NOU!

Iconițe comemorative de prima slăntă împărtășanie, desen special pentru ritul românesc, execuție multi-coloră, format 17,5 × 35 cm, prețul 6 lei bucata, franco. Dela bucăți în sus: 10% reducere.

A se adresa:

Librăria Diecezană, Lugoj

1171 (1—2)